

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

43. An promittens eleemosynam cuidam pauperi possit alteri, vel sibi pauperiori conferre? Et inter alia quæ circa hoc deducuntur, tandem docetur non posse Confessarium commutare pœnitentiam erogandi ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

RESOL. XXXIX.

Quibus sumptibus soluenda sit elemosina Prædicatori ?
Ex p. 3. tr. 5. & Misc. Ref. 71.

§. 1. **H**ic casus frequenter solet accidere, & non verò determinat Paponius *de iur. Franc. lib. 1. ar. 9. in glossa littera A.* ubi sic asserit: In quæstione, quænam salarium Prædicatori præstare teneatur, distinctione utendum est, nempe ut si de vrbe agatur, in qua Archiepiscopus, vel Episcopus, eo casu officium pastoris est prædicare vel prædicari curare, & verbum Dei annunciare gregi suo, idque expensis suis. Ita iudicatum fuit aduersus Archiepiscopum Bituricensis 1. Junij 1522. At si non de vrbe, sed oppido agatur, ubi sit Ecclesia Collegialis, vel Curio, tum omnes ij qui decimas in prædicta parochia percipiunt, ad Prædicatoris salarium conferre debent; parochiam verò ad victus expensas. Ita ille, & ante illud Mynardus *decis. 4. 35. & 36.*

2. Sed quod dictum est de Episcopo, procedit etiam quando dubitatur, quorum sumptibus sit conducendus Prædicator, seu alendus; & ita declarasse Sacram Cardinalium Congregationem, ex Vgolino, & Galletti testatur Riccius *in praxi tom. 1. resol. 468. n. 3.* qui *in n. 4. & 5.* limitat supradicta existente consuetudine in contrarium. Nam ubi consuetudo adesset, ut prædicator vel ab Episcopo eligeretur, vel ab alio; communitas, vel aliquis alius sumptus præberet, in tali casu Episcopus ad nihil teneretur. Quod etiam procedit, si populus eligeret, & nominaret concionatorem, & sumptus etiam faceret; nam tunc Episcopus hoc onere leuabitur. Igitur consuetudo considerata videtur, & secundum illam determinandum, qua seculsa Episcopum obligabit.

RESOL. XL.

An sit præceptum dandi elemosinam iis, qui voluntarie pauperes sunt, ut Religiosi ? Ex part. 5. tract. 8. Refol. 18.

§. 1. **M**edina *Cod. de elemosina, quæst. de elemos. danda sanis, §. quæret foris aliquis.* asserit non esse præceptum titulo paupertatis his pauperibus conferre elemosinam, quia voluntate sua eligentes, non potuerunt aliis inducere obligationem. Fateretur tamen ex alio capite posse intercedere obligationem subueniendi eorum necessitatibus; videlicet quia ministrant spiritualia; & idè debetur illis sustentatio.

2. Sed meritò Lorca *in 2. 2. sect. 3. disp. 39. mem. 4. num. 57.* asserit hanc sententiam & differentiam inter pauperes voluntarios & alios pauperes, apud nullum alium Authorem inuenire, & idè non censet probabilem, & omninò asserendum putat his pauperibus deberi elemosinam ex præcepto, sicut aliis, quia eorum paupertas & necessitas vera est & iusta, quod autem voluntariè contracta fuerit, nihil refert, si voluntas & causa contrahendi pia fuit, Deo grata, & rationi conformis.

RESOL. XLI.

An sit danda elemosina homini auaro indigenti, qui propriis rebus vti non valet ?
Et quid de vagabundis, qui voluntariam, culpabilem,

& vitiosam inopiam patiuntur ? Ex part. 5. tract. 8. Ref. 19.

§. 1. **R**espondeo non esse dandam, & eandem esse rationem ac de vagabundis, nam iste voluntariam, culpabilem, & vitiosam inopiam patitur. Excipiendum tamen est, si impotenti passione victus in hanc miseriam incidet, tunc enim compatiendum esset, & subueniendum eo modo, quo succurrendum esset ei; qui vehementi passione oppressus sibi ipsi suspendium parat, sed in hoc casu ex bonis ipsius non ex propriis subueniendum esset. Ita docet Lorca *in 2. 2. sect. 3. disp. 37. num. 11.* & Azotius *tom. 2. lib. 12. capite 9. quæst. 5.* cum Syluio *in 2. 2. quæst. 32. art. 9. quæritur 4.*

RESOL. XLII.

An reitè excludantur aliquando à Civitatibus pauperes, peregrini ?

Et an liceat legem ferre, ne quis pauperum publicè, & ostiatium mendicet ? Ex parte 5. tractatu 8. Refolut. 36.

§. 1. **R**eitè respondet Becanus *in 2. 2. de fide, spe & charitate, cap. 21. dub. 9. num. 23.* si hoc efficiatur ob has causas. Primum, quia pauperes domiciliari peregrinis præferendi sunt, si utriusque satisfieri non possit. Secundò, quia peregrini sæpè inferunt motus, corruptelas, hæreses, contentiones, proditones, Tertio, quia multi ex illis sano & integro sunt corpore, qui si admittantur, computrescunt in otio, & aliis peccatis inde consequentibus; si excludantur, cogitant de victu per labores acquirendo, quo honestius est. Ita ille.

2. Verum docet Syluius contrariam sententiam *in 2. 2. D. Thom. quæst. 32. art. 9. quæritur tertio.* Sed in illo casu si occurrerit & in simili, an videlicet liceat legem ferre, ne quis pauperum publicè & ostiatium mendicet, Episcopi & Magistratus seculares non deserant omnino videre Adamum Tannetum *tom. 3. disp. 2. quæst. 5. dub. 3. per tot.* & Apologiam in causa pauperum Domini Soto.

RESOL. XLIII.

An promittens elemosinam cuidam pauperi possit alteri, vel sibi pauperiori conferre ?

Et inter alia, qua circa hoc deducuntur, tandem docetur non posse Confessarium commutare penitentiam erogandi elemosinam per solam applicationem ad ipsum penitentem tanquam ad pauperem. Ex p. 5. tr. 8. Ref. 37.

§. 1. **A**d hoc dubium ita respondet Sanchez *in summa tom. 1. lib. 4. cap. 49. num. 6.* Deducitur elemosinam promissam Deo elargiendum certo pauperi, dum ipsi non est ius acquisitum per acceptationem, posse propria voutentis autoritate dari alij pauperiori, dummodò cætera sint paria, id est, non concurrat peculiaris aliqua circumstantia in minus paupere, ut elemosina illi collata sit Deo gratior, quia cæteris paribus, præstantior est elemosina pauperiori data. Posset autem quispiam existimare, posse sibi quoque applicare si pauperior sit. Sicut res incertas furto ablatas restituendas pauperibus potest restitutioni obnoxius si pauper sit, sibi applicare. Cum tamen sit obligatio iustitiæ, quæ necessariè est ad alterum, & iustus elemosinam inter pauperes

RESOL. XLV.

An si quis habeat patrem diuitem, & filium diuitem, & ipse sit pauper, à quo debeat prius petere alimenta?

Et queritur, quò iure filij, & parentes alimenta præstare teneantur?

Et an ad extremam necessitatem redactis filiis, & parentibus, teneantur potius filij parentibus succurrere, quam propriis filiis, & secus extra necessitatem extremam? Ex part. 10. tract. 13. & Misc. 3. Ref. 3.

§. 1. **M**Ordicus à Patre in tali casu alimenta petenda esse, docet nouissime Franciscus Maria Pratus. obseru. 89. num. 12. adducens præsententia Iacobum de Arena, in l. pen. quæ incipit: Non quemadmodum ff. de liber. agnosc. Bartolum, ibi num. 2. Alexandrum, in leg. In suis, num. 7. ff. de liber. & posth. Io. Fabrum, in §. Ius naturale, num. 3. Insti. de Iur. natur. Anchatanum in cap. Cum haberet, num. 13. de eo, qui dux. in matrim. Castillum ad leges Taur. lege 60. verb. Alimenta, & verb. In casu, verb. Item nota. Albertum in d. leg. Non quemadmodum, num. fin. Et rationibus firmatur etiam hæc opinio: Tum quia Pater plus diligit filium, quam ipse Patrem, leg. Isti quidem, ff. de eo quod mei. caus. & leg. fin. Codice de Curator. Furiosorum concordant. adducit. Tum etiam, quia bona Patris quodammodo dicuntur esse filij uiuo Patre, non autem è conuerso, leg. Nam & si Parentibus, ff. de inoffic. testam. Ac etiam quia in Patris successione, filius præfertur Auo, lege prima, §. primo, ff. si tabul. testam. nulla extab. Authent. In successione. Codice de suis, & legitimis. Ioannes de Lignan. in tractatu de Amicitia. §. Subuentione paterna, & finali, num. 16. Vide etiam Cordubam in Repert. leg. Si quis à liberis, num. 7. ff. de liberis agnoscen. qui contra Alphonsum de Castro acriter insurgit, & asserit errasse, quia misit manum in messem alienam.

2. Sed ego in eius fauorem, nempe in tali casu alimenta esse petenda à Filio, & non à Patre diuite pondero validam rationem; quia magis tenetur filius succurrere Patri, quam Pater Filio: Vnde pro firmanda hac sententia querendum est, quo iure filij, & Parentes alimenta præstare teneantur, & multi iuris canonici periti existimant Parentes teneri præstare alimenta filiis iure naturali, filius uero parentibus non iure natura, sed gentium. Ita docere etiam uideatur Bartolus in l. Si quis à liberis, ff. de lib. agnoscen. Probat, quia natura descendit è Parentibus in filios atque adeo propensiore iure naturæ & proximiori debent Patres liberos amare, quam liberi Parentes. Deinde quia belluæ, in quibus totum ius naturæ inest, filios alunt suos non tamen filij Parentes præter unicam Ciconiam, cui id tamquam insigne attribuitur, & ob eam causam pietatis symbolum habetur; dicendum tamen est cum communi Doctorum, & præcipuè Theologorum sententia, Filios eodem iure naturæ teneri de alimentis prouidere parentibus in extrema necessitate, aut quasi extrema constitutis, quo Parentes tenentur prouidere filiis. Primò ex genere correlatiuorum, sunt enim Pater & filius, correlatiua. Vnde quod de vno dicitur, de alio necesse est dicatur. Secundò, quia natura rationalis strictiori vinculo obligat filios erga Parentes, quam Parentes, erga filios, ut docet Thomas 2. 2. quæst. 16. art. 8. ad 3. nam quicquid filius habet, à Patre habet; Pater autem nihil habet à filio, & ideo ratione beneficij accepti tenentur filij parentibus maxime prouidere; quamobrem, licet ius naturæ absolutè magis

Quoad hoc lege doct. Ref. præter. seq. & non pigebit.

N
A
E
N
I
A
I
V
V
I
I

RESOL. XLIV.

An sit peccatum mortale inuertere ordinem in succurrendo patri, matri, filio, uxori, auo & nepoti? Ex parte 5. tractatu 14. & Miscell. 2. Resolutione 93.

§. 1. **A**D hoc dubium ita respondet Hurtadus de Mendoza in 2. 2. disp. 54. sect. 5. §. 57. ubi sic ait. Hic ordo nos obligat sub peccato graui ad subueniendum prius parentibus, quam aliis, non uero patri prius, quam matri inter filios & uxores, nescio sanè an iste ordo grauius obliget? inclinor in partem negantem, at filij non possunt postponi fratribus, nisi cum graui peccato in necessitate obligante per se. Pater prius est diligendus, quam auus, & filius quam nepos, quia sunt amanti proximiores. Item auus prius, quam nepos, filius autem prius auo, quia est coniunctior. Ita ille.

2. Non desinam tamen etiam hic adnotare Lorcan in 2. 2. Thom. q. 26. art. 1. num. 4. sic circa præsentem quaestionem asserere. Inquiri solet si sine peccato mortale hunc ordinem, quem statuimus inter cognatos in primo gradu, inuertere? Nonnulli dicunt non esse peccatum mortale, quia omnes istæ coniunctiones, ex quibus oritur obligatio dilectionis, magnæ sunt; & non est tam ingens vnus ad alterum excessus, ut reatum peccati mortalis inducat, si præmittatur. Quod mihi uidetur probabile; & quod attinet ad comparationem inter patrem & matrem, & inter uxorem & filios, non dubito sine peccato mortali posse inuerti ordinem, & fortasse absque omni peccato, quamuis laudabilis esset illum seruare. Inter parentes autem, & cæteros, manifestior est excessus debiti; & ideo occurrente necessitate, qua vel ipsi, vel cæteri deserendi essent in temporalibus, vel spiritualibus; non existimarem tatum esse parentes omittere. Sed, ut S. Thom. aduertit. art. 10. & exposuit art. 8. omnes istæ comparationes definiunt quod per se, & considerata solum ratione patris & matris, &c. debetur. Nam ex accidenti potest equilibet istorum bis suum amittere & diminuerè iustitiam, & ingratitudine in alterum, & potest augere beneficium, & obsequium. Singula autem speciatim, & minutatim determinari nequeunt, & prudentis arbitrio remittenda sunt, pensatis his communibus regulis. Ita Lorca ubi supra.